

βραδέως και ἑλικοσιδῶς ὑπὸ τὰς σημαίας, τὰ ἄνθη και τὰς ἀνευφημίας τοῦ ὄχλου, διὰ τῶν ὀδῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως.

Ἄμα ἡ συνοδία αὕτη ἐφθασεν εἰς τὸν τόπον τῆς τελετῆς ἤτοι τὴν πλατεῖαν τοῦ « Beau-Hau », συνηθροίσθησαν ἅπαντες περὶ τὸ οἰκοδόμημα τῶν βραβείων, ἵνα ἀκούσῃσι τὴν προσφώνησιν κληρικοῦ τινος ἀγορευόντος περὶ Θεοῦ και Πατρίδος. Τὴν μεσημβρίαν λαμπρὸν παρετέθη γεῦμα ἐν τῷ ἐστιατορίῳ ἐνθα ἀντήχον προπόσεις και ἔθνικὰ ἄσματα. Τὴν 1 μ. μ. ἤρξατο ἡ σκοποβολή, εἰς πᾶν δὲ εὐστοχον κτύπημα ἡ μουσικὴ ἐπαινᾶνιζε πρὸς τιμὴν τοῦ νικητοῦ. Οἱ ἀγωνες οὗτοι συνιστάμενοι εἰς ἀδιάκοπον πῦρ, ὑπὸ μόνης τῆς νυκτὸς διακοπτόμενον, ἐξηκολούθησαν ἐπὶ ὀκτῶ συνεχεῖς ἡμέρας. Τοιουτοτρόπως ἐπὶ ὀκταήμερον αἱ προσβεύσεις τῶν σκοπευτῶν ἤρχοντο και ἀπῆρχοντο, ἡ δὲ ἀναχώρησις αὐτῶν, καθὼς και ἡ ἀφιξις ἐχαίρειτζετο διὰ πατριωτικῶν λόγων και ζητωκραυγῶν ὑπὲρ Πατρίδος και Ἐλευθερίας. Τὴν ἐπαύριον ἐκηρύχθη ἡ λῆξις τῆς σκοποβολῆς, τὴν δὲ τρίτην διενεμήθησαν ἐπισήμως εἰς τοὺς νικητὰς τὰ τιμητικὰ βραβεῖα.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ].

Α. Γ. Γ.

ΑΓΡΟΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Α'

Ἐν τῇ βορείῳ Εὐβοίᾳ.—Δάση και ποταμὸς.—Ἀγράμπελη.—Τὸ χωρίον.—Οἱ χωρικοί.—Ἡ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν.—Γάμος.—Χορός.—Ἄγιος Γεώργιος.—Ἱερὸν τῆς Προσηγῆς.—Ἀρτεμίδος.—Θησαυροί.—Ἡ πλύντρια τοῦ Διάκου και τοῦ Κωλέττη.

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ἀναπνέω τὸν εὐώδη και ῥωστικὸν ἀέρα τῶν εὐβοϊκῶν δασῶν και τῆς θαλάσσης τοῦ Ἀρτεμισίου. Εὐρίσκομαι εἰς Γούβαις, ἐν τῇ βορείῳ Εὐβοίᾳ. Ὁ τόπος ὠνομάσθη βεβαίως οὕτω, διότι σύγκειται ἐκ κοιλάδων ἀρκετοῦ βάθους, τριῶν τὸν ἀριθμὸν, τῶν ὁποίων ἡ μεγαλειτέρα και ὠραιότερα κολποῦται πρὸς τὴν θάλασσαν. Σχεδὸν ἐν τῷ μέσῳ και πρὸς τὸ βάθος τῆς κοιλάδος ταύτης, ἐπὶ τῆς ῥάχως ὑψηλοῦ λόφου, ἔσταται οἶονεῖ ἐριππος ὀγδοηκοντούτης πύργος, ἐν ᾧ ἡ κατοικία μου, προτεινὼν τὰ τεφρόλευκα στήθη του ὡς ἵνα προασπίξῃ τὸ ὄπισθεν αὐτοῦ και ὀλίγον χαμηλότερα κείμενον μικρὸν χωρίον.

Αἱ περειαὶ τῆς κοιλάδος δμαλῶς ὀρθοῦνται, μετὰ τῶν κορυφῶν πλήρεις ὑψηλῶν και πυκνοτάτων πευκῶν, ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν ὁποίων ἔρποντες σχῆνοι και ἄλλων θάμνων ἀπειρία συμπυκνοῦσιν ἔτι μᾶλλον τῶν βουνῶν τὴν χλοερύτητα και εἰς τὴν ὄλῃν ἀποψιν προσθέτουσιν ἀποχωρήσεις, ὅτε μὲν φωτεινάς, ὅτε δὲ σκιερὰς, ἐν τῇ ἀμέτρῳ αὐτῶν ποικιλίᾳ παρασυρούσας τὰ βλέμματα τοῦ ἐν πόλει γεννηθέντος και ἀνατραφέντος θνητοῦ. Ἄλλ' ὡς ἵνα ποικίλλῃ τὴν μονότονον ταύτην ποικιλίαν τοῦ πρασίνου ἔρχεται ὀλίγον κατωτέρω ὀφιοειδῶς κυλιόμενος ἀνὰ τὸ δμαλὸν βάθος τῆς κοιλάδος ὁ

ποταμὸς Βρύσας μὲ τὰς ἀνθισμένας πικροδάφνας του, αἵτινες κόκκινοι, κατακόκκινοι κλίνουσι κύκλω φιλαρέσκως τοὺς κλάδους των ὡς πελωρίας ἐκ ῥόδων ἀνοδοέσμας.

Ὁ ποταμὸς εἶνε ἡλὴ ξηρὸς και ὡς εἶνε ἡ κοίτη του πλήρης λευκοτάτων χαλίκων, ὁμοιάζει μᾶλλον μαγευτικὴν ὁδὸν μετὰ δεινροστοιχίας πρασινοχρῶτων πλατάνων και διπλῆς σειρᾶς πικροδάφνων, ἣν θὰ ἐξήλευεν ἡ ὠραιότερα τῶν πόλεων.... Καὶ οἱ ἀγροὶ πλήρεις σίτου ἐτοιμοὶ πρὸς θερισμὸν, φρίσσοντες εἰς τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου ὡς ἐκ τοῦ φόβου τοῦ ἀναμενομένου δροσάνου, κλίνοντες δ' ἀπ' ἐτέρου δουλικῶς τὴν ἐπιμήκη κεφαλὴν, και τεμάχιον ἡρέμου θαλάσσης παρέκει ἀντικατοπτρίζον τὸν οὐρανὸν—μοὶ ἐνθυμίζουσιν ἐν γλυκειᾷ και ἀρμονικῇ ἀναπαραστάσει τὰς ξανθὰς πλεξίδας και τὰ γαλανὰ ὄμματα ὠραίας κόρης τῶν Ἀθηνῶν...

* *

Και τώρα, σιγά-σιγά, θὰ σὰς ἐξομολογηθῶ τοὺς ἀγροτικούς ἔρωτάς μου, διότι εἶμαι καταδεδεικασμένος και ἐν αὐτῇ τῇ ἐρημίᾳ και μετὰ μιᾶς μόλις ἐβδομάδος διατριβῆν νὰ ἐρωτεύωμαι, και νὰ ἐρωτεύωμαι θερμότερα. Ἄλλ' ὅταν σὰς εἰπῶ ὅτι ἡ ἀγάπη μου εἶνε δροσερὰ ὡς ἡ αὐγὴ, λευκὴ ὡς ὁ ἀφρὸς τοῦ κύματος εὐώδης ὡς ἄνθος, ἀπαλὴ, ἀγαθὴ, γλυκεῖα ὡς οὐδὲν, ὅταν σὰς εἰπῶ, ὅτι εἶνε πάντοτε πλησίον μου, ὑπὸ τὰ παράθυρά μου, ὅτι ὅταν κλίνω πρὸς αὐτὴν μὲ φιλεῖ και τὸ φίλημά της εἶνε ὄλον ἄρωμα, ὅτι και ὅταν κοιθῶμαι ἀγρυπνεῖ παρά τὸ προσκέφαλόν μου, ὅτι ἀνῆλθεν ἐπὶ τῶν ὤμων δυσειδοῦς πρίνου ὑπηρετοῦ της, ἵνα φθάσῃ και μένει πλησίον μου, ὅταν σὰς εἰπῶ ὅλα αὐτὰ, δὲν θὰ μὲ συγχωρήσετε; Και ὅταν ἀκόμη σὰς εἰπῶ πῶς τυραννοῦμαι ὑπὸ τῆς ζηλοτυπίας, πῶς ζηλεύω τὰ πτηνὰ, ἅτινα ἔρχονται και τὴν ψάλλουσι, τὰς χρυσαλλίδας, αἵτινες περρυγίζουσι περὶ αὐτὴν, τὸν ἄνεμον, ὅστις προσπαθεῖ νὰ μοῦ τὴν ἀρπάσῃ! δὲν θὰ μὲ συμπαθήσετε; Και ὅταν τέλος σὰς ἐμπιστευθῶ τὸ χαριτωμένον ὄνομά της, ὅταν σὰς εἰπῶ ὅτι ἡ λευκὴ μου ἀγάπη ὀνομάζεται Ἀγράμπελη, δὲν θὰ μὲ φθονήσετε;

* *

Τὸ χωρίον τῶν Γουβῶν ἀποτελεῖται ἐξ εἰκοσιν οἰκογενειῶν, αἵτινες οἰκοῦσιν ἰσάριθμα οἰκήματα εἰς πέντε γραμμὰς ἀκανονίστους ἀνὰ τέσσαρα ἐκτισμένα, οἱ ὅλοι δὲ κάτοικοι αὐτοῦ εἶνε περίπου 150 ἄνθρωποι, 50 βόες, 25 ἵπποι και ὄνοι, 15 κύνες, 10 γαλαῖ, 100 ὄρνιθες, 30 χοῖροι και 500 αἰγοπρόβατα.

Πάντες ἀποζῶσιν ἐκ τῆς γεωργίας, ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μόνον ἐπιβοηθητικὴ παρέχουσα αὐτοῖς τὸ ἀναγκαῖον, μαλλίον, βούτυρον, τυρὸν κλπ. Σημειωτέον ὅτι οὐδὲ σπιθαμὴν γῆς ἔχουσιν ἰδιόκτητον οἱ χωρικοί, ἀλλὰ κάτοικοῦντες ἐν ξένοις οἴκοις, και σπεύροντες ξένον σπόρον και καλλιεργῶντες ξένους ἀγροὺς ἀποδίδουσι

τὸ τρίτον τῆς καθαρᾶς συγκομιδῆς εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας. Κυρίως καλλιεργοῦσι τὸν σῖτον καὶ τὸν ἀραβόσιτον, ἐκ τοῦ ὁποίου κατασκευάζουσι τὸν συνήθη αὐτοῖς ἄρτον *μπομπόγαν*, τὸν δὲ σῖτον πωλοῦσιν ὡς τι πολυτελές καὶ ἀσύμφορον προϊόν.

Ἐκτὸς τριῶν ἢ τεσσάρων, οἵτινες ὀφείλουσι τὴν μικρὰν μὲρψωσίαν τῶν εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, οἱ λοιποὶ εἶνε ἡμιθάρβαροι, ἐντελῶς ἀγρόμαται, οὐδέποτε ἐξεληθόντες τῆς ἐπαρχίας τῶν, ἔχοντες ὡς ὑπόδειγμα μεγαλοπόλεως τὸ Ξηροχώριον, καὶ ὡς τύπους τελείων ἀνθρώπων τοὺς Ξηροχωρίτας. Δὲν ἔχουσιν ἰδέαν περὶ πολιτείας καὶ πολιτεύματος, ἀν δὲ τις κλέπτων συλληφθῆ ἀμέσως φωνάζει: — *Ἄμι τί τῷ χορῶ μετὰ τὸ σὺνταγμα!* Οὐδὲ τῶν κυβερνώντων τὰ ὀνόματα γνωρίζουσιν οἱ πλείστοι, ἀποτεινόντες δ' ἐρωτήσεις ὡς τὴν ἐξῆς κινουσί τὸ μειδίημα τοῦ ἐρωτημένου:

- Παντρεμμένος εἶν' ὁ βασιλιᾶς;
- Τώρα; εἶνε τότε χρόνιος!
- Ἔχει καὶ παιδάκια;
- Κάμποσα...
- Νὰ τοῦ ζήσουνε τοῦ καυμένου.

* *

Τὰ παιδιά τῶν ἀποπειρῶνται ἐνίοτε ν' ἀποστείλωσιν εἰς σχολεῖον· ἀλλ' ἔνεκα τῆς τριώρου ἀποστάσεως τῆς πρωτευούσης τοῦ δήμου καὶ τῆς ἐπαρχίας, ἀπαυδῶντες μετὰ τινα καιρὸν μεταθέτουσιν αὐτὰ ἀπὸ τῶν γραμμάτων εἰς τὰ *πράγματα*· καλοῦσι δ' οὕτω περιεκτικῶς πάντα τὰ πρὸς βοσκὴν ἀγόμενα ζῶα. Μέχρι τοῦ δωδεκάτου ἔτους τὰ τε ἄρρενα καὶ θήλεα σχεδὸν οὐδὲ φαίνονται ἐν τῷ χωρίῳ· ἔρχονται μόνον στιγμιαίως ἀνὰ πᾶσαν δευτέραν ἑσπέραν, παραλαμβάνουσι τροφήν καὶ διατρέχουσι τὸ λοιπὸν μετὰ τῶν ποιμνίων τὰ δάση καὶ τὰς φάραγγας, μόνην τέρψιν ἐν τῇ ἐρημίᾳ εὐρίσκοντα εἰς τὸν αὐλὴν ἢ εἰς τὴν λύρην. Ἄλλ' εὐθύς ὡς οἰβραγίονες αὐτὸν καταστῶσιν ἱκανοὶ πρὸς ἐργασίαν μετακαλοῦνται ἐν τῷ οἴκῳ καὶ συνεργάζονται μὲ τὸς γονεῖς, διάδοχοι δ' αὐτῶν ἀποστέλλονται μετὰ τῶν ποιμνίων ἄλλα μικρότερα. Ἐκ τοῦ τρόπου τούτου τῆς ἀνατροφῆς ἐννοεῖ ἕκαστος ὅτι καὶ τὰ τέκνα γίνονται ἀντάξια τῶν γονέων καθ' ὅλα.

Μόνον τὰς εορτὰς δύναται τις ν' ἀναγνωρίσῃ, ὅτι οἱ μὲν ἄνδρες φέρουσι *φουσταρέλλαν*, αἱ δὲ γυναῖκες τὰ κοινῶς λεγόμενα *βλάχικα*, τὰς ἐργασίμους ἡμέρας εἶνε τετυλιγμένοι ἐντὸς βραχίων ποικιλομόρφων μόλις κρεμασμένων καὶ συγκρατουμένων ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν.

Αἱ συνήθεις μετὰ τῶν ἐπικλήσεις γίνονται διὰ τῶν: *Ἀρὲ* καὶ *Ἀρη*, νοστιμιωτάτη δ' εἶνε ἡ φωνὴ τῶν παιδιῶν κραζόντων τὴν μητέρα τῶν:

— Μάννα—, ἢ μάννα. . . μάννα, λέ. . . [ω]!

* *

Τὴν ἑσπέραν τοῦ παρελθόντος σαββάτου ἐγένετο γάμος ἐν τῷ χωρίῳ· κεκμηκῶς ἐκ διημέρου ταξειδίου καὶ τετραώρου ἱππασίας δὲν παρευρέθη

εἰς αὐτὸν, ἐπιφυλάξας τὴν περιέργειάν μου δι' ἄλλον τινά, ὅστις μετ' ὀλίγας ἡμέρας τελεῖται. Τὴν τετάρτην πρωϊνὴν ὥραν τῆς Κυριακῆς ἀφυπνισθεὶς ὑπὸ ἰσχυροῦ πυροβολισμοῦ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπέδωκα αὐτὸν εἰς κυνηγὸν τουφεκίσαντα λαγῶν ἢ ἀλώπεκα, κατόπιν δ' ἔλαθον ὅτι μετὰ χορὸν καὶ πότον παννύχιον τὴν ὥραν ἐκείνην ἐγένετο ἡ στέψις ἔθιμον δ' ἐπεκράτει νὰ ῥίπτεται ἐν ὄπλον τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Τὴν δὲ κυριακὴν τὸ ἀπόγευμα μέγας χορὸς ἐδόθη ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ χωρίου πρὸς τιμὴν τοῦ παραμειναντος *κομπάρου*, Ξηροχωρίτου ἀνδρὸς τὴν πατρίδα, Μαρουλιάδου δὲ τούνομα. Καὶ ἤχρησεν ἡ *καρμποῦλα* πρὸς τύμπανον καὶ ἐχόρευσαν οἱ νέοι καὶ αἱ κόραι τοῦ χωρίου. Μόνην στιγμὴν τέρψεως εὔρον, ὁπότε σιγησάσης πρὸς στιγμὴν τῆς ἀπαισίας ἐρχήστρας ἐχόρευον ἄδοντες χαρισέστατα δίστιχα, κατὰ ἡμιχόριον ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ εἶτα ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐπναλαμβανόμενα. Ἴδου δύο ἐκ τούτων ἄτινα ἐπρόφρασα νὰ σημειώσω:

Ἡ Ὀάλασσα τρώει βουνὰ καὶ τὰ βουνὰ λειοντάριζ.

Ἡ μ' αὐρομάταις καὶ ἔξανθαῖς τρώει τὰ παλληκάρια.

Σὺν χτενιστῆς Ξανθοῦλα μου δός μου τὰ ποχτενίδια
Γιὰ νὰν τὰ πάω 'ς τὸν χρυσικὸ νὰ φτειάσῃ δαχτυλίδια.

* *

Εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι λεπτῶν τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς κατοικίας μου κεῖται τὸ χωρίον *Κορμπάτσι* ἀνήκον μεθ' ἐνὸς ἄλλου χωρίου, τοῦ *Γερακιοῦ*, εἰς τὸν Ἑλβετὸν κ. Βιλδ, ὅστις διαμείνων διαρκῶς ἐν αὐτῷ ἔχει ὠραίαν κατοικίαν καὶ ὠραίους κήπους ὁπωροφόρων δένδρων. Εἶνε ὁ μόνος πεπολιτισμένος γείτων μου, μεθ' οὗ ἀνταλλάσσομεν ἐπισκέψεις κατὰ Κυριακὴν. Ἄμα τῇ ἀφίξει μου ἔμαθον ὅτι ἐν τῷ κτήματι αὐτοῦ γενομένης ἀνασκαφῆς εὐρέθησαν ἀρχαιότητες. Ἐννοεῖται ὅτι ἀμέσως ἔσπευσα εἰς τὸ ἀνασκαφὴν μέρος. Ἡ θέσις καλεῖται Ἄγιος Γεώργιος, πιθανώτατον διότι ὑπῆρχε ποτε ἐκεῖ δμῶνυμος ἀνάς, καλυφθεὶς οὐχὶ μόνον ὑπὸ χώματος καὶ θάμων, ἀλλ' ὑπ' ὀλοκλήρου δάσους μεγάλων πευκῶν. Εἶνε δὲ ἡ θέσις αὕτη ὀλίγον ὑψηλότερα, ὄλου τοῦ περὶξ ἐδάφους ὄντος ἐπιπέδου, καὶ ἀνυψοῦται ἐν τοιαύτῃ κανονικότητι, ὡς ἐὰν οὐχὶ ὑπὸ τῆς φύσεως ἀλλ' ὑπ' ἀνθρωπίνων χειρῶν ἐγένετο. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γηλοφύου εὐρέθησαν τοῖχοι οἰκοδομῆς στενῆς καὶ μακρᾶς διαιρουμένης ὑπὸ παραλλήλων μεσοτοιχίων εἰς 5 - 6 δωμάτια, μικρὰ ὡς κελλία, περὶξ δ' αὐτῶν ἀτεχνότερον περιτείχισμα, ἐκ πλίνθων μεγάλων τετραγώνων καὶ λίθων ἐκτισμένον, ὡς καὶ ἡ λοιπὴ οἰκοδομή. Πρὸς τὴν δυτικὴν ἄκρην τοῦ λοφίσκου ὑπὸ τὰς ρίζας μιᾶς πεύκης, εὐρέθη τὸ σπουδαιότερον εὑρημα πλάξ λευκὴ ἐκ μαρμάρου καὶ παρ' αὐτὴν λύχνος πήλινος, ἄτινα ἐγὼν ἐπῆγα εἶχον μεταφέρει εἰς τὸ χωρίον Κορμπάτσι, ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ κ. Βιλδ. Ἡ πλάξ ἐπλύθη καλῶς καὶ ἦ ἐπ' αὐτῆς μακρὰ ἐπιγραφή ἀναγινώσκειται εὐχρέστατα, δυστυχῶς ὅμως τὸ κατω μέρος αὐτῆς εἶνε συντε-

τριμμένον. Ἡ πλάξ παχειά ὑπὲρ τοὺς πέντε δακτύλους, πλατεῖα δύο σπιθαμῶν καὶ μακρὰ πέντε ἴσως τοιούτων, φέρει τριγωνικὸν ἐπιπέτασμα μετρίας τέχνης, βεβαίως δ' ἴστατο ὀρθία ὡς αἱ συνήθεις ἀναθηματικά πλάκες. Ἡ ἐπιγραφή εἶνε μακροτάτη, ἐκ τεσσαράκοντα γραμμῶν, περιέχει δὲ 35 ὀνόματα πολιτῶν συνενεργόντων εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ ἱεροῦ τῆς Προσηφίας Ἀρτεμίδος καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς, καὶ τὸ ποσὸν ὑπὲρ ἕκαστος ἔδωκε διὰ ἀλφαιτικῶν στοιχείων σεσημειωμένον. Ἀναφέρεται δὲ καὶ ἡ πατρίς ἕκαστου, καὶ ὁ μὲν εἶνε Ὀροβιεύς, ὁ δὲ Παλλήνητις, ἕτερος ἐξ Ἀμφιθόης κλ. Πλειότερον πάντων μ' ἐξέπληξεν ὁ Ὀροβιεύς, διότι καὶ σήμερον ἔτι χωρίον τι μικρὸν τῆς Αἰδηψοῦ ἀπέχον φέρει τὸ ὄνομα Ῥοβιαῖς, ὅπερ ἴσως ἐκαλεῖτό ποτε Ὀρόβια ἢ Οροβεία ἢ ἄλλως πως. Ὁ λύχνος φέρει μεγλυμμένον ἀτέχνης τετράποδόν τι, ὑπὸ τὴν βᾶσιν δὲ τὸ γράμμα Α.

Πιθανώτατα ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τοῦ ἱεροῦ καὶ διὰ τοῦ ἰδίου ἴσως ὑλικῷ ἐκτίσθη ναὸς χριστιανικὸς τοῦ ἀγίου Γεωργίου, ἡ μονὴ, ἡ δόλοκληρος συνοικισμὸς ἐγένετο, διότι καὶ εἰς τὰ πέριξ φαίνονται λίθοι καὶ τοίχων ἀσβεστοκτιστῶν λείψανα. Ἡ πλάξ καὶ εἴτι ἄλλο συνετρίβησαν καὶ ἐχώθησαν ἐν τῇ γῇ ἢ ἐκτίσθησαν ἐν τοῖς θεμελίοις· τίς οἶδε δὲ διατί, καὶ τὰ μεταγενέστερα κτίρια κατόπιν ἐκρημνίσθησαν, κατεχώσθησαν καὶ ἔκειντο ἐκείνῳ τὰς ρίζας τῶν δένδρων καὶ θὰ ἔμενον, ἂν αἱ σκαπάναι τῶν χωρικῶν ἐλπίζόντων θησαυρῶν εὑρῶσιν, δὲν ἀπεκάλυπτον τὸ κενότατον αὐτὸ τῶν ἑλληνικῶν καὶ χριστιανικῶν ἑρειπίων. . .

Ἐκεῖ λοιπὸν, ἐπὶ τοῦ χλοεροῦ λοφίσκου ἀτεινίζουσα πρὸς τὴν ἀνατολὴν, ὑπὸ τὴν σκιὰν ὑψηλῶν δένδρων ἴστατο ποτὴ ἡ ἀρρενωπὴ θεὰ ἔχουσα πρὸς τὰ δεξιὰ δωδεκάδα λόφον καὶ βουνῶν ποικιλομόρφων, τῶν ὁποίων αἱ πράσιναι κορυφαὶ ἀνερχόμεναι καὶ κατερχόμεναι καὶ ἀνερχόμεναι πάλιν ἠσπάζοντο τὸν οὐρανόν. Εἰς τ' ἀριστερὰ ἡ θάλασσα ἐκύλιε τὰπαλὰ κύματά της πρὸς τὴν ἀνοικτὴν ἀγκάλην, ἣν ἔτεινε ἡ ἀδελφὴ γῆ, καὶ πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῆς ἠπλοῦτο λειμῶν ἀπαλδς, ὡς τάπης, ἕτοιμος νὰ δεχθῆ τῆς Προσηφίας τὰ βήματα ἂν ποτε κατήρχετο τοῦ στυλοβάτου.

Πολλάκις διατρέχων τὰς παραλίας ταύτας προσεπάθησα νὰ μαντεύσω τὴν θέσιν ἐν ἣ ἦτο τῆς Ἀρτεμίδος τὸ ἱερόν, καὶ ἐμελέτησα τὰς περὶ αὐτοῦ πηγὰς ἐπὶ πολλὴν εἰς μάτην! Ἀλλ' ὅταν ἦλθον εἰς τὸν τόπον τῆς ἀνασκαφῆς, φωνὴ θαυμασμῶ ἐπτερύγισεν ἀπὸ τῶν χειλέων μου. Ἦτο ἀδύνατον νὰ εἶνε ἀλλαχθῶ τὸ ἱερόν· ἐκεῖ ὄφειλε νὰ ἰδρῶθῃ καὶ ἐκεῖ ἰδρῶθῃ. Ἐκεῖ ὅπου τὸ πνεῦμα ἐμπνέεται ὅ,τι ὠραῖον, ὅ,τι γενναῖον, ὅ,τι εὐγενές, ὅ,τι ἀρρενωπὸν, ἐκεῖ ἔπρεπε τῆς θεᾶς Ἀρτεμίδος ἀγαλμα νὰ στηθῆ καὶ ἐστήθη ὑπὸ τῆς μεγαλοφυοῦς αἰσθητικῆς τῶν Ἑλλήνων. Τὸ δὲ Ἀρτεμίσιον ἀκρωτήριον δὲν δύναται πλέον νὰ μείνῃ ἐκεῖ ὅπου

οἱ γεωγράφοι θέτουσιν αὐτὸ, εἰς δίωρον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀπόστασιν, ἐνῶ πρὸ τοῦ ἱεροῦ, εἰς πέντε μόνον λεπτῶν δρόμον, ἐκτείνεται ἄκρα γῆς δμαλῆ, δυναμένη κάλλιστα νὰ εἶνε τὸ Ἀρτεμίσιον, φέρουσα δὲ τὸ ὄνομα Πευκὴ τὴν σήμερον, διότι εἶνε πλήρης πευκῶν μέχρι τῆς ἀκτῆς.

Αἱ ἀνασκαφαὶ διακοπεῖσαι θὰ ἐξακολουθήσωσιν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Βιλδ, ἀφιλοκερδῶς ἐργαζομένου οὕτω ὑπὲρ τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς δευτέρας ταύτης πατρίδος του.

Ἡ ἀνασκαφὴ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πολλὰ σχόλια, κρίσεις καὶ διηγήσεις τῶν χωρικῶν. Οὕτω διηγούνται ὅτι ποτὲ, ὁ δεῖνα ῥειρῶσθηκε πῶς θὰ εὗρῃ θησαυρὸν κ' εὗρῆκεν ὄλο τάλλαρα, ὅτι ἄλλος ὀργῶν τὸ χωράφι του τυχαίως εἶδεν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν βοῶν ἀναπηδῶντα πάλιν τάλλαρα, ὅτι εὐθὺς ἔδιωξε τὸ κοπέλλι του γιὰ νὰ τὰ πάρῃ μόνος, μὰ κ' ἐκεῖνα γίνανε κάρβουνα πυρός. Ἄλλοτε συνέβη νὰ πέφτουν τὰ βῶδια ἐνὸς ἀπάνω 'ς τὴν κασέλλα μὲ τὰ χρήματα, μπάμ-μπαπ, κ' ἐκεῖνος ὁ στραθὸς νὰ μὴν τὰ βλέπῃ, ὡς 'ποῦ 'πήγε ἄλλος καὶ τὰ 'πῆρε. Ἐμαθον προσέτι ὅτι ὅταν σκάπτῃ τις ἐπ' ἐλπίδι θησαυροῦ πρόπει ν' ἀνάπτῃ λίθον ἐντὸς κεραμίδος παρὰ τὴν γῆν γιὰ νὰ μὴν στοιχειώσου τὰ χρήματα. . .

* *

Τελευταῖον εὑρον — τί νομίζετε; — καὶ ἄλλην ἀρχαιότητα γυναικείαν, ἣτις ἐχρημάτισεν ἐν Σκιαθῶ πλύντρια τοῦ Διάκου καὶ τοῦ Κωλέττη. Δακρύζουσιν ἔτι οἱ ξηροὶ ὀφθαλμοὶ της, ὅταν ὀμιλῇ περὶ τοῦ Διάκου. Λεβέντης, λίγο σημαδεμένος ἀπ' τὴν εὐλογία, μὲ μάτια μαῦρα μαῦρα, 'ποῦ 'σφάζανε μὲ μιὰ ματιά μονάχα. Τόρα νὰ τὸν ἐβλεπε, τὸν ἐγνώριζε, λέγει. Κἀποτε τὰ δισέγγονά της εἶχαν ἀγοράσει φυλλάδιον σιγαροχάρτου, ἅμα εἶδε τὴ ζωγραφιὰ ἀνατρίχασεν· ἦτον ὁ Διάκος ἄσχημα ζωγραφισμένος, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Διάκος. Περὶ τοῦ Κωλέττη περιορίζεται λέγουσα! — Μιὰ κεφάλαι χοντρή, καὶ μιὰ φεσάρα 'ποῦ θάπερνε 'μιστὸ κοιλὸ μέσα.

19 Ἰουνίου 1882.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἦς γνωστὸν, ὁ Ἀλέξανδρος Δυμάς ἦτο λίαν γενναῖος ἄνθρωπος. Τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον, ὅπερ ἀναγινώσκωμεν ἐν γαλλικῇ ἐφημερίδι, εἶνε μία ἔτι ἀπόδειξις τούτου.

Ἡμέραν τινὰ ἐξέρχεται ὁ Δυμάς τῆς οἰκίας του, μετὰ δὲ τινα ὥραν ἐνῶ εὗρισκετο μακρὰν, παρατηρεῖ ὅτι ἐλησμόνησε νὰ λάβῃ χρήματα μεθ' ἑαυτοῦ. Ἀμέσως ἐνθυμεῖται φίλον του πλησίον κατοικοῦντα καὶ μεταβαίνει παρ' αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὁ φίλος εἶνε ἀπὼν, καὶ ὁ Δυμάς γίνετα δεκτὸς ὑπὸ τῆς Κυρίας.

— Τί ἠθέλετε νὰ τῷ ζητήσητε, Κύριε Δυμά; ἐρωτᾷ αὐτή.

— Ὡ! τίποτε σπουδαῖον, ἀποκρίνεταί, καὶ